

JAG
VILL
VETA

ŽELIM ZNATI

KAKO MOGU POMOĆI
DJECI UGROŽENOJ
KRIVIČNIM DJELOM?

Uvod	5	Dječja kuća (Barnahus)	15
Prava djeteta	6	Sudski postupak	16–17
Dužnosti odraslih	7	Naknada	18
Prijava službi socijalne zaštite	7	Odšteta	18
Prijem djeteta	8	Osiguranje	18
Uobičajeno reagiranje	9	Naknada štete uzrokovane krivičnim djelom	19
Podrška i zaštita djeteta prilikom prijave	9	Naknada štete uzrokovane krivičnim djelom za djecu koja su bila očevici krivičnog djela	19
Odgovornost službe socijalne zaštite	10	Odgovornost škole za odštetu	20
Zdravstvena zaštita	10	Kontakt podaci	22
Neprofitne organizacije	10	Neprofitne organizacije	22
Zaštita	11	Državni organi i druge instance	22
Od prijave policiji do presude	12	Lista termina	24
Predistražni postupak	12	O Državnom organu za zaštitu prava žrtava krivičnog djela	26
Pomoćnik oštećene stranke	12		
Poseban zastupnik za djecu	13		
Ispitivanje djece	14		
Pregled ljekara i sudsko-medicinsko uvjerenje	15		

SADRŽAJ

UVOD

Uprkos tome što djeca imaju pravo na sigurno odrastanje, mnogo njih odrasta s nasiljem u svojoj svakodnevici, i doma, i na drugim mjestima. Biti izložen krivičnom djelu može biti težak doživljaj za sve, uprkos godinama.

Ugroženost djece i mladih nasiljem ili odrastanje u blizini nasilja, može imati kako kratkoročne, tako i dugoročne posljedice. Ova brošura se bavi djecom koja doživljavaju nasilje. Brošura se, prije svega, obraća osobama koje na svom poslu dolaze u kontakt s djecom, na primjer u školi, u službi socijalne zaštite i u ustanovama zdravstvene zaštite ili u neprofitnoj djelatnosti. Pod djecom se podrazumijevaju svi koji nisu navršili 18 godina.

Želite li pročitati više ili naručiti materijal, posjetite: **www.brottsoffermyndigheten.se**.

PRAVA DJETETA

Svi vidovi nasilja mogu ozbiljno povrijediti dijete i uzrokovati kako tjelesne, tako i psihološke posljedice. Pravima djeteta bave se Konvencija o pravima djeteta i švedsko zakonodavstvo. Osobe koje se u svom radu sreću s djecom, dužne su svaku sumnju da je dijete ugroženo prijaviti službi socijalne zaštite. To je važna karika u ostvarivanju prava djeteta.

KONVENCIJA O PRAVIMA DJETETA

Konvencija o pravima djeteta je međunarodni sporazum koji je potpisala Švedska. Konvencija se bavi pravima koja djeca imaju, uprkos polu, porijeklu, religiji ili invaliditetu. Kako su često ranjivija, djeca imaju pravo na posebnu brigu i zaštitu. Konvencija o pravima djeteta zasniva se na četiri osnovna principa:

- da sva djeca imaju ista prava
- da se djetetov najbolji interes uzima u obzir kod donošenja svih odluka
- da sva djeca imaju pravo na život i razvoj
- da sva djeca imaju pravo iskazati svoje mišljenje, kao i na uvažavanje tog mišljenja.

Prema Konvenciji o pravima djeteta, djeca imaju pravo biti zaštićena od svih oblika tjele-

snog i psihološkog nasilja, zanemarivanja i seksualnog zlostavljanja. Konvencija skreće pozornost i na to da djeca izložena nasilju imaju pravo na podršku i pomoć.

ZABRANA TJELESNOG KAŽNJAVANJA

U Švedskoj je zabranjeno primjenjivanje nasilja kao odgojne mjere. Djecu, štite i odredbe o zlostavljanju iz Krivičnog zakona. To znači da ni roditelji, ni druge odrasle osobe ne smiju primjenjivati tjelesno nasilje, niti na bilo koji drugi način povrijediti djecu. Zlostavljanje male djece se može tretirati kao teško zlostavljanje, ako je krivično djelo počinila odrasla osoba.

DUŽNOSTI ODRASLIH

Prema Zakonu o socijalnoj zaštiti svi odrasli koji sumnjaju ili znaju da je neko dijete ugroženo, trebaju to prijaviti službi socijalne zaštite. Osobe koje se bave nekom djelatnošću u kojoj se susreću s djecom, a sumnjaju ili znaju da je neko dijete ugroženo, dužne su to smjesta prijaviti službi socijalne zaštite.

PRIJAVA SLUŽBI SOCIJALNE ZAŠTITE

Za podnošenje prijave službi socijalne zaštite dovoljni su sumnja ili zabrinutost. Dakle, nisu potrebni dokazi da je dijete ugroženo.

Kada se sumnja da je neko dijete ugroženo, i to se prijavi službi socijalne zaštite, služba socijalne zaštite je odgovorna utvrditi šta se dogodilo. Služba socijalne zaštite odlučuje i o tome treba li preduzeti neke mjere. Za vri-

jeme istrage o potrebama djeteta, treba se prije svega obratiti pozornost na najbolji interes djeteta. Ako služba socijalne zaštite procijeni da je dijete u svom domu izloženo opasnosti, može smjesta oduzeti dijete. Ako služba socijalne zaštite procijeni da dijete može ostati kod kuće, mogu se preduzeti druge mjere, na primjer kontakt s porodicom i razgovori podrške. U slučaju sumnje na teža krivična djela protiv djece, služba socijalne zaštite to može prijaviti policiji ili državnom tužiocu.

PRIJEM DJETETA

Prilikom susreta s djetetom, za koje se vjeruje da doživljava nasilje, da je zlostavljano ili da se o njemu ne vodi briga, važno je to ozbiljno shvatiti. Kada je riječ o nasilju od strane bliskih osoba, dijete je često lojalno osobi koja je počinila nasilje, zbog čega djetetu može biti dodatno teško govoriti o tome. Sve odrasle osobe dužne su dijete ispitati o nasilju.

Briga i zainteresiranost za dijete mogu se iskazati posvećivanjem vremena djetetu i dopuštanjem djetetu da govori svojim vlastitim tempom.

Odrasla osoba mora pokazati da je sposobna slušati i razumjeti djetetovu priču. Odrasli su odgovorni postupati u najboljem interesu djeteta.

UOBIČAJENO REAGIRANJE

Svi vidovi nasilja mogu ostaviti posljedice na dijete. Djeca koja su ugrožena pokazuju to na razne načine. Znaci ugroženosti kod djeteta mogu biti bolovi u trbuhu ili glavobolje, teškoće sa spavanjem i koncentracijom, te usamljenost ili agresivno ponašanje. Dijete može patiti i od depresije, osjećaja beznadnosti, te posttraumatskoga stresnog sindroma. Događa se i da dijete ima tjelesne ozljede kao što su, na primjer, modrice ili posjekotine.

Pojedina djeca ne pokazuju ni simptome, ni vidljive ozljede, uprkos tome što su zlostavljana. Dijete koje nema uočljive simptome teško je identificirati kao žrtvu krivičnog djela. Svako dijete reagira na ličan način i može biti teško predvidjeti reakciju. Djetetova osobnost, situacija u kojoj živi i društvena mreža određuju kako će zlostavljanje djelovati na dijete. Čin zlostavljanja sam po sebi, i odnos

s osobom koja je počinila djelo, mogu djelovati i na djetetovu reakciju.

Nasilje od strane bliskih osoba, kao što su, na primjer, zlostavljanje djece ili seksualno nasilje, posebno su ozbiljni. Upravo kao i odrasle žrtve krivičnih djela, i djeca mogu osjećati krivicu i stid zbog toga što se dogodilo, uprkos tome što odgovornost snosi počinitelj djela. Kada se krivično djelo dogodi kod kuće, to sa sobom nosi dodatni teret za dijete jer počinitelj i porodica trebaju za dijete predstavljati sigurnost.

PODRŠKA I ZAŠTITA DJETETA PRILIKOM PRIJAVE

Dijete koje je bilo žrtva krivičnog djela ili očevidac nasilja treba podršku i pomoć. Osim djetetove socijalne mreže koju čine porodica, prijatelji i druge bliske osobe, dijete može trebati i dodatnu podršku. To može biti podrška u obliku razgovora unutar školske zdravstvene zaštite ili u domu zdravlja, liječenje u okviru psihijatrije za djecu i mlade (BUP) ili kontakt s neprofitnom organizacijom.

Kako bi dijete dobilo podršku i pomoć zdravstvene ili socijalne zaštite, obično je potrebno odobrenje djetetovih staratelja. Kod zajedničkog starateljstva, jedan od staratelja može pokušati spriječiti preduzimanje mjera koje imaju za cilj pružanje podrške djetetu.

Savjet službe socijalne zaštite može donijeti odluku o određenim mjerama u cilju pružanje podrške i liječenja ako je to potrebno, imajući u vidu najbolje interese djeteta, uprkos tome što se jedan od staratelja protivi.

SLUŽBA SOCIJALNE ZAŠTITE

Socijalna služba u općini odgovorna je da osoba koja je izložena krivičnom djelu i obitelj žrtve krivičnog djela dobiju podršku i pomoć koju trebaju. To se posebno odnosi na djecu koja su bila izložena krivičnom djelu i na djecu koja su bila očevici nasilja nad bliskim osobama. Osoblje socijalne službe ima obavezu čuvanja službene tajne.

U nekim mjestima postoje specijalizirane organizacije za pružanje podrške, na primjer centar za podršku za mlade osobe žrtve krivičnih djela i dječja kuća (Barnahus). Socijalna služba u općini može pružiti dodatne informacije o posebnim organizacijama za djecu.

U vrlo ozbiljnim slučajevima, dijete može biti prisilno oduzeto prema Zakonu o brizi o mladima (LVU). Općinski savjet podnosi upravnom sudu zahtjev za prisilno staranje. Upravni sud potom ispituje predmet i donosi odluku hoće li se preuzeti staranje o toj mladoj osobi.

U hitnim slučajevima Savjet službe socijalne zaštite može donijeti odluku o trenutnom oduzimanju. To, u roku od jedne sedmice, mora potvrditi upravni sud.

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Zdravstvena zaštita igra važnu ulogu u liječenju ozljeda, u otkrivanju jesu li ozljede uzrokovane krivičnim djelom i, u tom slučaju, njihovom dokumentiranju. Zaposleni u dječjem dispanzeru (BVC) i školskoj zdravstvenoj zaštiti dolaze u kontakt s gotovo svom djecom. To im omogućuje otkriti djecu koja su ugrožena. Djeci koja su bila izložena krivičnom djelu ili su bila očevici nasilja može biti potrebno liječenje kako tjelesnih tako i psiholoških simptoma u

domu zdravlja ili u bolnici. U kriznim situacijama djeca mogu dobiti pomoć u obliku razgovora na nekom od prijemnih odjeljenja psihijatrije za djecu i mlade (BUP) koja postoje u cijeloj zemlji.

Mladi se mogu obratiti savjetovalištu za mlade. Tamo se često nalaze socijalni radnik, babica i medicinska sestra s kojima se može razgovarati i od kojih se može dobiti pomoć. Na mnogim odjeljenjima postoje i lekar, ginekolog i psiholog. Na www.umo.se

nalaze se savjeti i kontakt podaci svih prijemnih odjeljenja/savjetovališta u zemlji.

Osoblje ustanova zdravstvene zaštite ima obavezu čuvanja službene tajne, ali je u obavezi prijaviti službi socijalne zaštite sumnju da je neko dijete ugroženo. Osoblje ima pravo određena ozbiljnija krivična djela protiv djece prijaviti policiji ili državnom tužiocu.

NEPROFITNE ORGANIZACIJE

Neprofitne organizacije kao što su dežurne službe za žrtve krivičnog djela, dežurne službe za žene i djevojke i organizacije za prava djeteta, sreću se s mnogim žrtvama krivičnih djela i zbog toga su važna dopuna drugim vrstama potpore i pomoći koje društvo pruža. Ove organizacije mogu davati informacije o pravima djeteta, odgovarati na pitanja i, u nekim slučajevima, ponuditi razgovore podrške. Svi aktivisti neprofitnih organizacija imaju obavezu čuvanja službene tajne. Djeca mogu sama kontaktirati organizacije kao što su BRIS, dežurne službe za djevojke

ili dežurna zaštita za mlade žrtve krivičnih djela (Unga BOJ).

ZAŠTITA

Postoji nekoliko mjera za povećanje sigurnosti djece koja žive okružena prijetnjama i nasiljem. Primjer jedne od mjera zaštite je zabrana kontakta, stanovanje u zaštićenom okruženju i zaštićen identitet. Djeca mogu dobiti zaštitu ako su sama izložena krivičnom djelu, ali i ako njihovi staratelji imaju potrebu za zaštitom. Da bi dijete bilo zaštićeno, važno je ove mjere planirati u saradnji s policijom, službom socijalne zaštite i školom. Policija, porezna uprava i informatička inspekcija mogu pružati praktične savjete o tome kako osoba koja je odgovorna za dijete može sama povećati sigurnost u svom svakodnevnom životu i svakodnevnom životu svog djeteta.

OD PRIJAVE POLICIJI DO PRESUDE

Prijava policiji u slučaju sumnje da je izvršeno krivično djelo važna je karika u ostvarivanju prava djeteta i osiguravanju sigurnosti djetetu. I osiguravajuća društva i Državni organ za zaštitu prava žrtava krivičnog djela po pravilu zahtijevaju prijavu policiji kako bi ispitali pitanje o naknadi štete kao posljedice krivičnog djela. Staratelji i druga lica uvijek imaju mogućnost policiji prijaviti sumnju da je izvršeno krivično djelo. I stručna lica imaju pravo policiji prijaviti određena teža krivična djela protiv djece. Na osnovu prijave, policija ili državni tužilac odlučuju hoće li biti pokrenut istražni postupak. Policija i državni tužilac su dužni osobi koja odgovara za dijete koje je bilo izloženo krivičnom djelu pružiti relevantne informacije,

ako se ta osoba ne sumnjiči za to krivično djelo.

Policijsku prijavu je najlakše podnijeti u najbližoj policijskoj stanici ili na telefon 114 14. Dobro je istodobno s policijskom prijavom podnijeti i prijavu službi socijalne zaštite, kako bi policija i socijalna služba mogle uskladiti mjere koje će preduzeti. Čitajte više o prijavi policiji na www.polisen.se.

PREDISTRAŽNI POSTUPAK

Kada policija ili državni tužilac imaju razloga vjerovati da je protiv djeteta počinjeno krivično djelo, pokreće se predistražni postupak. Za vrijeme postupka mogu biti ispitivani osumnjičeni, svjedoci, ali i dijete.

Sve žrtve krivičnog djela imaju pravo kraj sebe imati osobu za podršku za vrijeme ispitivanja za vrijeme predistražnog postupka. Za djecu može biti od posebne važnosti

imati pored sebe nekoga uz koga se osjećaju sigurno. To može biti neko od članova obitelji, prijatelj, neko iz službe socijalne zaštite ili neko iz neprofitne organizacije. Osoba koja ima zadatak policiji prijaviti ono što se dogodilo, ne može biti osoba za podršku, ako će ta osoba biti ispitivana kao svjedok za vrijeme istrage.

Predistražni postupak u kojem je oštećeni mlađi od 18 godina, treba biti okončan veoma brzo, unutar 3 mjeseca.

Ako državni tužilac smatra da postoji dovoljno dokaza da osumnjičeni za krivično djelo bude osuđen, podiže se optužnica. Potom, sud pokreće sudski postupak.

POMOĆNIK OŠTEĆENE STRANKE

Ponekad osoba koja je bila izložena krivičnom djelu ima pravo na osobnog pravnog pomoćnika koji se naziva pomoćnikom oštećene stranke. To važi prije svega kod

seksualnih delikata i nasilja od strane bliskih osoba, ali čak i kod drugih krivičnih djela ako za to postoji posebna potreba. Djeca često dobijaju pomoćnika oštećene stranke. Staratelj treba, što je prije moguće, razgovarati s policijom ili državnim tužiocem o mogućnosti da dijete dobije pomoćnika oštećene stranke. Prvostepeni sud potom donosi odluku o tome ima li dijete pravo na pomoćnika oštećene stranke i imenuje pomoćnika. Moguće je dati prijedlog ko će biti pomoćnik oštećene stranke.

Pomoćnik oštećene stranke ima zadatak pružiti podršku i pomoć djetetu, kako za vrijeme predistražnog tako i za vrijeme sudskog postupka. Pomoćnik oštećene stranke može pomagati i u podnošenju tužbe i iznošenju zahtjeva za odštetom. Za žrtve krivičnog djela, ova pomoć je besplatna.

POSEBAN ZASTUPNIK ZA DIJETE

Ako je staratelj osumnjičen da je počinio krivično djelo protiv svog djeteta, dijete može dobiti posebnog zastupnika. Isto važi i ako je osoba osumnjičena za krivično djelo u bliskim odnosima sa starateljem. Državni tužilac podnosi zahtjev za imenovanje posebnog zastupnika, a prvostepeni sud donosi odluku o tome ima li dijete pravo na posebnog zastupnika i tog zastupnika imenuje.

Imenovani zastupnik preuzima odgovornost staratelja kada je riječ o ostvarivanju prava i interesa djeteta za vrijeme predistražnog i sudskog postupka. Zastupnik odlučuje, na primjer, o tome hoće li dijete biti podvrgnuto ispitivanju ljekara, vodi dijete na policijsko ispitivanje i pomaže djetetu zahtijevati odštetu za vrijeme sudskog postupka.

Za posebnog zastupnika može biti imenovan advokat, ili advokat asistent u advokatskom uredu. Da bi osoba bila prikladna za ovaj zadatak neophodni su znanje, iskustvo, kao i određene osobine.

ISPITIVANJE DJECE

Policija ima posebno obučene osobe koje vode ispitivanje djece. Ispitivanje se planira i sprovodi bez rizika od povrjeđivanja djeteta. Staratelj treba dijete mlađe od 15 godina pratiti na ispitivanje, ako staratelj nije osumnjičen da je počinio krivično djelo i ako to neće negativno uticati istragu. Staratelj ne može uvijek biti prisutan u prostoriji za ispitivanje, ali treba biti dostupan prije i nakon ispitivanja. Ako će i sam staratelj biti ispitivan kao svjedok, najčešće nije prikladno da on ili ona budu prisutni za vrijeme ispitivanja djeteta. Ako dijete ima pomoćnika oštećene stranke ili posebnog zastupnika, ta osoba treba biti prisutna.

Ispitivanje djeteta ne treba biti temeljnije nego što to okolnosti zahtijevaju. Kako bi se dobio kompletan opis onoga što se dogodilo dobro je dijete ispitivati više puta. Cilj ispitivanja je, prije svega, osiguravanje dokaza. Ispitivanje može biti mučno za dijete, ali za

dijete, pričanje o onome što se dogodilo može predstavljati i olakšanje.

Ako dijete ima manje od 15 godina ili se od njega iz nekog drugog razloga ne može očekivati da učestvuje u sudskom postupku, ispitivanje će biti snimano. Ispitivanje u obliku video snimke bit će obavljeno čak i ako je dijete napunilo 15 godina ako se, na primjer, sumnja u ozbiljnije zlostavljanje.

PREGLED LJEKARA I SUDSKO-MEDICINSKO UVJERENJE

Pregled ljekara je važan radi liječenja djetetovih ozljeda, ali i radi dokumentiranja ozljeda. Ako ne postoje ozljede, djetetu će biti lakše kad to sazna. Staratelj je odgovoran obratiti se ustanovi zdravstvene zaštite, ako misli da je dijete bilo ozlijeđeno. Ako dijete ima posebnog zastupnika, zastupnik će pokrenuti pitanje lješkarskog pregleda.

Da bi državni tužilac mogao dokazati da je

protiv djeteta počinjeno krivično djelo, važno je imati dokumentirane ozljede u formi sudsko-medicinskoga uvjerenja. Kada je riječ o krivičnom djelu protiv djeteta, pregled na osnovu kog se izdaje sudsko-medicinsko uvjerenje, najčešće obavlja pedijatar ili stručnjak za sudsku medicinu.

DJEČJA KUĆA (BARNAHUS)

U mnogim mjestima u zemlji postoje dječje kuće (Barnahus). U njima surađuju policija, državni tužilac i služba socijalne zaštite za vrijeme istraga koje se tiču djece za koju se sumnja da su bila izložena ozbiljnim krivičnim djelima. Ponekad učestvuje čak i predstavnik zavoda za sudsku medicinu i psihijatrije za djecu i mlade (BUP).

Ideja je da dijete dođe u sredinu prilagođenu djeci, gdje više ispitivanja može biti sprovedeno na istom mjestu, ne bi li se izbjeglo da se dijete šalje od jednog državnog

organa do drugog. Krivično djelo se može istražiti, a dijete može dobiti podršku i liječenje na istom mjestu.

SUDSKI POSTUPAK

Ako državni tužilac podigne optužnicu nakon što je sproveden predistražni postupak, dolazi do sudskog postupka. Oštećeni mlađi od 15 godina, ne mora uvijek prisustvovati sudskom postupku. Umjesto toga, sudu mogu biti prikazana ranije snimljena ispitivanja. Ako dijete prisustvuje sudskom postupku, optuženi može biti premješten u drugu sobu dok se dijete ispituje. Tada optuženi sluša ispitivanje preko zvučnika.

Ako se na suđenju iznose veoma osjetljive stvari, na primjer seksualni delikti, sud može donijeti odluku da samo određene osobe mogu ostati u sudnici. Tada se obično kaže da se suđenje odvija iza zatvorenih vrata. Kada je sudski postupak završen, sud donosi presudu. Stranka koja nije zadovoljna presudom prvostepenog suda, može uložiti žalbu drugostepenom sudu.

Na web strani Škole sudskog postupka

Državnog organa za zaštitu prava žrtava krivičnog djela, www.rättegångsskolan.se, nalazi se više informacija o tome kako se odvija sudski postupak. Škola sudskog postupka može biti dobra priprema za osobu koja će učestvovati u sudskom postupku.

Sudnica

Sto državnog tužioca
(s lijeva na desno):
Pomoćnik oštećene stranke
Oštećeni
Državni tužilac

Sto za sudije
(s lijeva na desno):
Sudija porotnik
Sudija porotnik
Predsjednik sudskog vijeća
Zapisničar
Sudija porotnik

Sto za svjedoke:
Svjedok

Eventualni
slušatelji

Sto odbrane
(s lijeva na desno):
Branitelj
Optuženi

NAKNADA

Ako je dijete bilo izloženo krivičnom djelu, državni tužilac, pomoćnik oštećene stranke ili poseban zastupnik mogu u toku sudskog postupka zahtijevati odštetu. Dijete ima pravo na naknadu prvo u obliku odštete, zatim od osiguranja i, konačno, na naknadu štete uzrokovane krivičnim djelom od države.

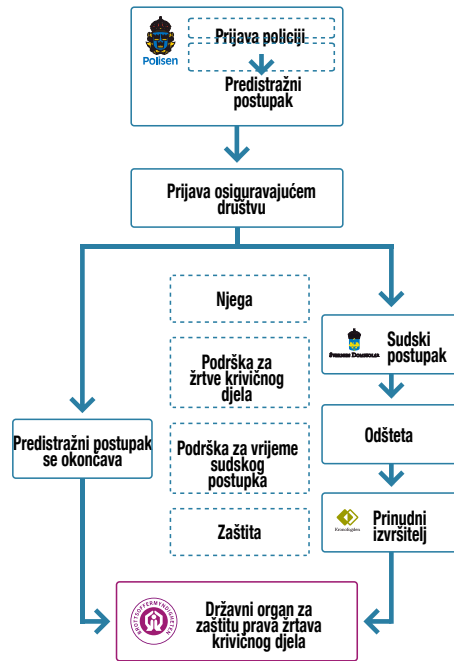
ODŠTETA

Dijete može dobiti odštetu za štetu uzrokovanu krivičnim djelom. Ako je sud osudio optuženog na plaćanje odštete, to ne znači da će se novac dobit automatski. Počinitelj možda ne može ili ne želi dobrovoljno platiti odštetu. U tom slučaju, prinudni izvršitelj (Kronofogden) treba pomoći djetetu da mu novac bude isplaćen. Ako počinitelj može isplatiti odštetu, prinudni izvršitelj se treba

pobrinuti da odšteta bude isplaćena žrtvi krivičnog djela. Pomoć prinudnog izvršitelja je besplatna, osim u nekim veoma posebnim slučajevima.

OSIGURANJE

Ako je počinitelj nepoznat ili ako osuđeni počinitelj ne može isplatiti odštetu, dijete ipak može imati pravo na naknadu. Ako dijete ima osiguranje koje nadoknađuje štetu uzrokovanu krivičnim djelom, dijete može dobiti naknadu od svog osiguravajućeg društva. Dijete može biti obuhvaćeno posebnim osiguranjima, na primjer osiguranjem djeteta ili osiguranjem od nesreće preko škole. Ova osiguranja nadoknađuju prije svega troškove i trajne ozljede. Važno je, što je prije moguće nakon krivičnog djela, dokumentirati ozljede u ustanovi zdravstvene zaštite i poslati prijavu osiguravajućem društvu.

NAKNADA ŠTETE UZROKOVANE KRIVIČNIM DJELOM

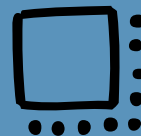
Naknada štete uzrokovane krivičnim djelom je naknada koju isplaćuje država, a na koju žrtve krivičnog djela mogu imati pravo kada niko drugi ne može nadoknaditi štetu nastalu u vezi s krivičnim djelom. To važi kada je počinitelj nepoznat ili kada osuđeni počinitelj ne može isplatiti odštetu. Ako žrtva krivičnog djela nema osiguranje ili osiguranje ne pokriva cjelokupnu štetu, u određenim slučajevima država može isplatiti naknadu štete uzrokovane krivičnim djelom. Zahtjev za ovom vrstom naknade podnosi se Državnom organu za zaštitu prava žrtava krivičnog djela.

Ako postoji osumnjičeni, po pravilu je potrebno da sud tu osobu osudi za krivično djelo, kako bi naknada štete uzrokovane krivičnim djelom mogla biti isplaćena. To se gotovo uvijek zahtjeva kod zlostavljanja od strane bliskih osoba. Da bi dijete moglo

dobiti naknadu štete uzrokovane krivičnim djelom kada je počinitelj nepoznat, nužno je obaviti istragu, na primjer predistražni postupak, koji će pokazati da je dijete bilo izloženo krivičnom djelu, a ne da mu se dogodila nesreća.

NAKNADA ŠTETE UZROKOVANE KRIVIČNIM DJELOM ZA DJECU KOJA SU BILA OČEVICI KRIVIČNOG DJELA

Djeca koja su bila očevici krivičnog djela među bliskim osobama mogu imati pravo na naknadu štete uzrokovane krivičnim djelom. Država je, dakle, odgovorna isplatiti naknadu djeci koja su bila očevici ozbiljnog krivičnog djela protiv bliske osobe, uprkos tome što dijete ne može dobiti odštetu od počinitelja. Da je dijete bilo "očevdac" znači da je dijete vidjelo ili čulo počinjeno krivično djelo. Može se raditi o tome da je jedan od roditelja bio

zlostavljan ili ugrožen od strane drugog roditelja ili od strane neke druge osobe bliske djetetu. Može se raditi i o nasilju nad braćom ili sestrama. Biti očevidac krivičnog djela nasilja ili seksualnog delikta daje pravo na naknadu. Dijete može dobiti naknadu i ako je bilo prisutno kada je jedan roditelj prijetio drugom ili uništavao zajedničku imovinu. Treba izvršiti procjenu svih okolnosti u slučaju, ali prije svega ozljeda i opasnost za koje se smatra da je krivično djelo moglo uzrokovati djetetu. Iznos naknade ovisi o ozbiljnosti krivičnog djela čije je dijete bilo očevidac.

Da bi dijete, koje je bilo očevidac krivičnog djela, moglo dobiti naknadu štete uzrokovane krivičnim djelom, u većini slučajeva se zahtijeva osuđujuća presuda za to krivično djelo. Međutim, mora da postoji neki oblik dokumentacije, najčešće iz predistražnog postupka, opis krivičnog djela ili presuda koja pokazuje da je dijete vidjelo ili čulo krivično djelo.

Više informacija o naknadi štete uzrokovane krivičnim djelom i o podnošenju zahtjeva nalazi se na: www.brottsoffermyndigheten.se.

ODGOVORNOST ŠKOLE ZA NAKNADU

Ako je dijete bilo povrijeđeno u školi, škola može biti odgovorna za plaćanje naknade jer nije dovoljno zaštitila dijete. O djetetovoj situaciji prvo treba obavijestiti nastavnike ili direktora. Ako dijete ipak ne dobije pomoć, moguće je podnijeti prijavu Povjereniku za djecu i učenike (BEO) pri Školskoj inspekciji koja istražuje slučaj.

KONTAKT PODACI

NEPROFITNE ORGANIZACIJE

Organizacija za zaštitu prava djeteta u društvu (Barnens Rätt I Samhället, BRIS)

BRIS-telefon: 116 111

BRIS telefon za odrasle: 077-150 50 50

info@bris.se

www.bris.se, www.barnperspektivet.se

Državni savez dežurnih službi za pomoć žrtvama krivičnog djela (Brottsofferjourernas Riksförbund, BOJ)

Dežurni telefon: 0200-21 20 19

boj.riks@boj.se, unga@boj.se

www.boj.se, www.ungaboj.se

Udruženje srodnika seksualno iskorištavane djece (Föreningen Anhöriga Till Sexuellt Utnyttjade Barn, ATSUB)

Tel: 08-644 21 12

info@atsub.se

www.atsub.se

Državna organizacija dežurnih službi za žene i djevojke u Švedskoj (Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, Roks)

Tel: 08-442 99 30

info@roks.se

www.roks.se, www.tjejjouren.se

Državni savez centara za zaštitu od incesta (Riksföreningen stödcentrum mot incest, Rsci)

Dežurni telefon: 08-696 00 95

jour@rsci.nu

www.rsci.nu

Organizacija za pomoć djeci (Rädda Barnen)

Tel: 08-698 90 00

info@rb.se

www.rb.se

Savez dežurnih službi za pomoć ženama i djevojkama Švedske (Sveriges Kvinno- och Tjejjourers Riksförbund, SKR)

Tel: 08-642 64 01

info@kvinnojouren.se

www.kvinnojouren.se, www.tjejjouren.se

Dežurna služba za pomoć ženama i djevojkama stranog porijekla (Terrafem)

Dežurna služba za žene i djevojke stranog porijekla s podrškom i savjetima na mnogo jezika.

Dežurni telefon: 020-52 10 10

info@terrafem.org

www.terrafem.org

DRŽAVNI ORGANI I DRUGE INSTANCE

Povjerenik za djecu i učenike pri Školskoj inspekciji (Barn- och elevombudet på Skolinspektionen, BEO)

Tel: 08-586 080 00

beo@skolinspektionen.se

www.skolinspektionen.se

Državni organ za zaštitu prava žrtava krivičnog djela (Brottsoffermyndigheten)

Tel: 090-70 82 00

registrator@brottsoffermyndigheten.se

www.brottsoffermyndigheten.se,

www.rattegangsskolan.se

Informatička inspekcija (Datainspektionen)

Tel: 08-657 61 00

datainspektionen@datainspektionen.se

www.datainspektionen.se, www.kränkt.se

Zavod za sudstvo (Domstolsverket)

Tel: 036-15 53 00

domstolsverket@domstol.se

www.domstol.se

Državni službenik za prisilnu naplatu (Kronofogden)

Centar za stranke (Kundcenter),

tel: 0771-73 73 00

kronofogdemyndigheten@kronofogden.se

www.kronofogden.se

Nacionalni centar za lični integritet žena (Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK)

www.nck.uu.se

Nacionalni centar za lični integritet žena ima telefon za podršku, linija za lični integritet žena

Dežurni telefon: 020-50 50 50

www.kvinnofridslinjen.se

Policija

Tel: 114 14

U hitnim situacijama pozovite: 112

www.polisen.se

Državni organ za pravnu pomoć (Rättshjälpsmyndigheten)

Tel: 060-13 46 00

registrator@rhm.dom.se

www.rattshjalp.se

34 35

Porezna uprava (Skatteverket)

Tel: 0771-778 778

www.skatteverket.se

(putem linka Kontakta oss (Kontaktirajte nas) ćete naći kontakt podatke za svoj lokalni ured porezne uprave)

Uprava za socijalne poslove (Socialstyrelsen)

Tel: 075-247 30 00

socialstyrelsen@socialstyrelsen.se

www.socialstyrelsen.se

Švedske općine i kotarske skupštine (Sveriges Kommuner och Landsting, SKL)

Tel: 08-452 70 00

info@skl.se

www.skl.se (putem linka Kommuner och landsting (Općine i kotarske skupštine) ćete naći kontakt podatke službe socijalne zaštite u svojoj općini)

Savjetovišta za mlade (Ungdomsmottagningar)

Kontakt podaci svih lokalnih savjetovišta za mlade postoje na: www.umo.se

Državno tužiteljstvo (Åklagarmyndigheten)

Tel: 08-453 66 00

registrator.riksaklagaren@aklagare.se

www.aklagare.se

Postoje i druge vrste podrške, na primjer Centar za podršku za mlade žrtve krivičnog djela i Dječja kuća (Barnahus). Obratite se općinskoj socijalnoj službi za više informacija, vidjeti Švedske općine i kotarske skupštine.

LISTA TERMINA

KRIVIČNO DJELO

Djelo koje se kažnjava po zakonu.

KRIVIČNI POSTUPAK

Postupak koji se vodi pred sudom u slučaju sumnje da je izvršeno krivično djelo.

SUD

Državni organ koji sudi, na primjer u krivičnom postupku. Sudovi opće nadležnosti: prvostepeni sud (prva instanca), drugostepeni sud (druga instanca), Vrhovni sud (posljednja instanca).

PREDISTRAŽNI POSTUPAK

Istraga koju vode policija ili državni tužilac sa svrhom istraživanja krivičnog djela.

STARATELJ (GOD MAN)

Osoba koja obavlja zadatke u ime nekog drugog. Na primjer, pomaže kod plaćanja računa ili zahtijeva naknadu štete uzro-

kovane krivičnim djelom u ime djeteta. Imenuje je prvostepeni sud.

POČINITELJ

Osoba koja je počinila krivično djelo.

GLAVNA RASPRAVA

Usmeno zasjedanje suda na kojem se odlučuje o pravnom predmetu, naziva se i sudski postupak.

POSREDOVANJE

Žrtva krivičnog djela i počinitelj krivičnog djela se susreću kako bi s nepristranim posrednikom razgovarali o događaju i njegovim posljedicama. Posredovanje je dobrovoljno kako za žrtvu krivičnog djela tako i za počinitelja.

OŠTEĆENI

Osoba koja je bila izložena ili je pretrpjela povredu uzrokovanu krivičnim djelom se u sudskom procesu zove oštećeni.

POMOĆNIK OŠTEĆENE STRANKE

Osoba s pravnim fakultetom, najčešće advokat, koja pruža pomoć osobama koje su bile izložene ozbiljnijim krivičnim djelima. Pravnog pomoćnika oštećene stranke plaća država, a postavlja prvostepeni sud.

KAZNA

Kazna koju država presuđuje za neko krivično djelo. Primjer kazni su novčana kazna, zatvorska kazna, uvjetna kazna, zaštitni nadzor ili upućivanje na posebnu zdravstvenu njegu.

KAZNENI NALOG

Državni tužilac može donijeti odluku o kazni i odšteti kada je riječ o jednostavnijim krivičnim djelima i djelima koja je počinitelj priznao.

POSEBAN ZASTUPNIK

Posebno prikladna osoba, najčešće advokat ili asistent u advokatskom uredu, koja

umjesto djetetova staratelja radi na ostvarenju prava djeteta za vrijeme predistražnog i sudskog postupka. Ovu osobu može postaviti sud, ako se staratelji, ili neko blizak njima sumnjiči za krivično djelo počinjeno protiv djeteta.

OPTUŽENI

Osoba koja je optužena za krivično djelo.

STARATELJ

Jedna ili više osoba koje imaju pravnu obavezu staranja, odnosno, pravno su odgovorne za dijete. To, naime, mogu biti jedan ili oba roditelja, ili osoba koju je postavio sud (vidjeti i pod Poseban zastupnik).

ZAHTIJEVATI

Tražiti ili zahtijevati da se donese određena odluka.

DRŽAVNI TUŽILAC

Pravnik koji vodi predistražni postupak i predstavlja državu za vrijeme sudskog postupka.

OPTUŽNICA

Zahtjev državnog tužioca ili pojedine osobe da sud osudi određenu osobu zbog jednog ili više počinjenih krivičnih djela.

ŽALBA

Zahtjev da se predmet ponovno razmotri na višoj instanci (vidjeti i pod Sudovi) ako neko nije zadovoljan presudom.

O DRŽAVNOM ORGANU ZA ZAŠTITU PRAVA ŽRTAVA KRIVIČNOG DJELA

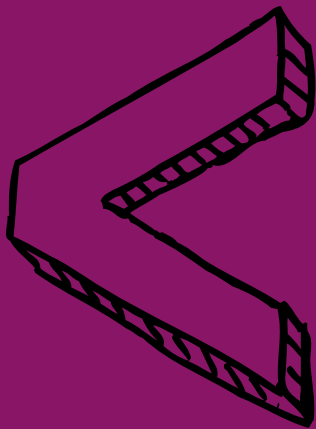
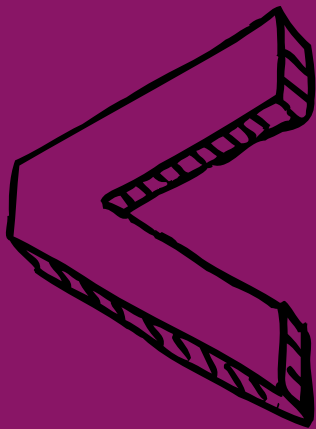
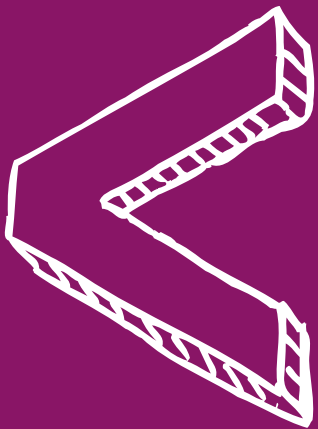
Državni organ za zaštitu prava žrtava krivičnog djela ima odgovornost na nacionalnom nivou na tri područja, a to su:

- **NAKNADA ŠTETE UZROKOVANE KRIVIČNIM DJELOM**
- **FOND ZA ŽRTVE KRIVIČNOG DJELA**
- **STRUČNI CENTAR**

Sveobuhvatni cilj jeste rad na unapređivanju prava svih žrtava krivičnih djela kao i posvećivanje pažnje njihovim potrebama i interesima.

Na www.brottsoffermyndigheten.se postoje informacije na više jezika o pravima žrtava krivičnog djela i o sudskom procesu, kao i kontakt podaci državnih organa i neprofitnih organizacija.

Državni organ za zaštitu prava žrtava krivičnog djela rado odgovara na pitanja koja se tiču na primjer naknade štete uzrokovane krivičnim djelom. Pozovite uslužni telefon ovog organa 090-70 82 00, u meniju odaberite broj 4, i tako ćete moći razgovarati s referentom jedinice za štetu uzrokovanu krivičnim djelom.

BROTTSOFFERMYNDIGHETEN

Box 470, 901 09 Umeå

Tel: 090-70 82 00

registrator@brottsoffermyndigheten.se

www.brottsoffermyndigheten.se